

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
КЕАҚ «АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ АТЫНДАҒЫ ҚОСТАНАЙ ӨҢІРЛІК УНИВЕРСИТЕТІ»
ӨМІРЗАҚ СҰЛТАНҒАЗИН АТЫНДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ИНСТИТУТЫ
ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ ЖӘНЕ АРНАЙЫ БІЛІМ БЕРУ КАФЕДРАСЫ
ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ӘКІМДІГІНІҢ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ
«ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННІҢ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСТЫҚ МЕМОРИАЛДЫҚ МУЗЕЙІ» КММ

BAITURSYNULY
UNIVERSITY

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

● **БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІНДЕГІ**
● **ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР:**
● **ЖАҢА ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ТИІМДІ ШЕШІМДЕР**

халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференция материалдары

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ
В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ:
НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И ЭФФЕКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ

материалы международной
научно-практической конференции

Қостанай қ., 2026 ж.
г. Қостанай, 2026 г.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Куанышбаев Сеитбек Бекенович, география ғылымдарының докторы, доцент, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, Қазақстан; **Наурызбаева Эльмира Кенжеғалиқызы**, тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры; **Жарлыгасов Женис Бахытбекович**, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры; **Бережнова Елена Викторовна**, педагогика ғылымдарының докторы, Ресей Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институтының (университет) профессоры; **Есіркепова Кенжегүл Қабылғазықызы**, филология ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институтының директоры; **Ибраева Айман Елемановна**, Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқару басшысы; **Калимжанова Роза Лаиковна**, PhD докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының меңгерушісі; **Утегенова Бибикуль Мазановна**, педагогика ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Смаглий Татьяна Ивановна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Жетписбаева Айсылу Айратовна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы. Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Білім беру тәжірибесіндегі технологиялар мен инновациялар: жаңа қиындықтар мен тиімді шешімдер»:
Б 94 Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары: 13 ақпандағы 2026 жылдың – Қостанай: Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2026. – 2418 б. = Технологии и инновации в образовательной практике: новые вызовы и эффективные решения: Материалы международной научно-практической конференции: 13 февраля 2026 года. – Костанай: Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2026. – 2418 с.

ISBN 978–601–356–659–7

Жинақта «Білім беру тәжірибесіндегі технологиялар мен инновациялар: жаңа қиындықтар мен тиімді шешімдер» атты Алтынсарин оқулары Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары бар. Бұл конференциялар «Адал Азамат» ұлттық бағдарламасын іске асырудың жалпы бағыттары мен үрдістерін анықтайды, соның ішінде жас ұрпақты тәрбиелеу мен оқытудың құндылық аспектілері, жаһандық контексте ұлттық білім беру нұсқауларын қайта қарастыру және жаңартудың озық тәжірибелерін көрсету, жас ұрпақта азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды дамытудың ғылыми-әдістемелік негіздемесі және жасанды интеллекті заманауи білім беру процесіне жүйелі түрде енгізудің инклюзивті тәжірибелері мен әдіснамасының қысқаша мазмұны.

Конференция материалдарында Ы. Алтынсариннің педагогикалық мұрасының білім берудің құндылықтық мағыналары бойынша заманауи нұсқаулар контекстіндегі өзектілігі, оқыту мен тәрбиелеудің аксиологиялық аспектілерінің ғылыми негіздері, сондай-ақ мұғалімдердің ұлттық білім берудегі заманауи қиындықтарға дайындығы мәселелері және мұғалімдердің цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, инновациялық қызметке педагогикалық құзырлығы талқыланады.

Бұл жинақтағы материалдар ғалымдар, университеттер мен колледждер профессорлары, мектеп және мектепке дейінгі мекемелер мұғалімдері, білім беру саласындағы психологтары, магистранттар мен студенттер үшін қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Технологии и инновации в образовательной практике: новые вызовы и эффективные решения», определяющие общие направления и тенденции внедрения национальной программы «Адал азамат», такие, как ценностные аспекты воспитания и образования молодого поколения, демонстрация лучших практик по переосмыслению и актуализации национальных ориентиров образования в глобальном контексте, научно-методическое обоснование формирования гражданской идентичности и патриотических ценностей обучающихся, обобщение инклюзивных практик и методологии системной интеграции искусственного интеллекта в современный образовательный процесс.

Материалы Конференции посвящены обсуждению актуальности педагогического наследия Ы. Алтынсарина в контексте современных ориентиров ценностных смыслов воспитания, научных основ аксиологических аспектов обучения и воспитания, а также вопросы готовности педагогов к современным вызовам в отечественном образовании, к инновационной деятельности с использованием цифровых ресурсов. Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-659-7

9 786013 566597

УДК 37.013.75:371.3
ББК 74.04+74.202

© Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2026
© Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2026

ӘОЖ 37.017

АЗАМАТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІК ПЕН ОТАНСҮЙГІШТІК: ЖАСТАР ТӘРБИЕСІНДЕГІ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕР

Утесова Гүлжан Көшербайқызы,
қазақ тілі мен әдебиет пәнінің мұғалімі, педагог–зерттеуші,
Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Қостанай қаласы білім бөлімінің №7 жалпы білім беретін мектебі» КММ,
Қостанай қ., Қазақстан

Романкулова Айгул Оразаухановна,
қазақ тілі мен әдебиет пәнінің мұғалімі, педагог–сарапшы,
Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Қостанай қаласы білім бөлімінің №7 жалпы білім беретін мектебі» КММ,
Қостанай қ., Қазақстан

Аңдатпа

Бұл мақалада Мемлекет басшысы Қасым–Жомарт Тоқаевтың жастарға қатысты айтқан ойлары негізге алына отырып, қазіргі қазақстандық жастардың қоғамдағы рөлі мен жауапкершілігі қарастырылады. Жастардың еңбекқор, білімді, отансүйгіш әрі белсенді болуы ел дамуының басты кепілі екені айқындалады. Сонымен қатар жаһандану жағдайында ұлттық құндылықтарды сақтай отырып, бәсекеге қабілетті, саналы ұрпақ тәрбиелеудің маңыздылығы талданады. Мақалада азаматтық бірегейлік пен патриоттық тәрбие мәселелеріне ерекше назар аударылады.

Түйінді сөздер: жастар, патриотизм, еңбекқорлық, азаматтық бірегейлік, ұлттық құндылықтар, жаһандану, білімді ұрпақ.

Аннотация

В данной статье рассматривается роль молодежи в развитии современного Казахстана на основе высказываний Президента Касым–Жомарта Токаева. Особое внимание уделяется таким ценностям, как трудолюбие, патриотизм, образованность и активная гражданская позиция молодежи. Подчеркивается значимость воспитания конкурентоспособного поколения, способного сохранить национальную идентичность в условиях глобализации. Также анализируется важность формирования гражданской идентичности и патриотических ценностей у подрастающего поколения.

Ключевые слова: молодежь, патриотизм, трудолюбие, гражданская идентичность, национальные ценности, глобализация, образованное поколение.

Abstract

This article examines the role and responsibility of young people in the development of modern Kazakhstan, based on the ideas expressed by President Kassym–Jomart Tokayev. It emphasizes the importance of diligence, education, patriotism, and civic engagement among youth as key factors for national progress. The article also highlights the significance of preserving national values while fostering a competitive and conscious generation in the context of globalization. Special attention is given to the formation of civic identity and patriotic values among young people.

Key words: youth, patriotism, diligence, civic identity, national values, globalization, educated generation.

Мемлекет басшысы Қасым–Жомарт Тоқаев 2022 жылы 14 қарашада «Жаңа адамдар» қозғалысының белсенді өкілдерімен кездесуде: «Қазақстан азаматтарының, әсіресе жастардың еңбекқорлық қағидатын ұстануы маңызды. Қазіргі заман басқа, яғни маңызды шешімдердің уақыты, серпіліс жасайтын сәт. Біз мамандар іріктелетін, сәйкесінше уақыт өте келе мемлекетті басқару жауапкершілігін арқалай

алатын өте, қабілетті адамдар шығаратын ашық қоғамға қарай қадам басып келеміз. Елімізге белсенді, білімді, көзі ашық, көкірегі ояу жастар керек. Еліміздің болашағы жастардың қолында», деп ой тастаған еді. Елімізге белсенді, білімді, көзі ашық, көкірегі ояу жастар керек. Осы сөздер әрбір жас ұрпақтың жүрегіне жауапкершілік жүгін артып, ел тағдырына бейжай қарамауға үндейді. Бүгінгі жастар тек білім алып қана қоймай, оны ел игілігіне жарата білуі тиіс. Ұлттың рухани құндылықтарын бойына сіңірген, заманауи технологияларды меңгерген жас қана қоғам дамуына нақты үлес қоса алады. Сондықтан отансүйгіштік, еңбекқорлық пен адалдық – әрбір жастың өмірлік ұстанымына айналуы қажет.

Қазіргі жаһандану жағдайында ұлттық болмысты сақтай отырып, бәсекеге қабілетті, саналы әрі отаншыл ұрпақ тәрбиелеу – мемлекет дамуының басты басымдықтарының бірі. Ел болашағы – жас ұрпақтың қолында екені белгілі. Сондықтан да бүгінгі таңда азаматтық бірегейлікті қалыптастыру, жеке тұлғаның бойына патриоттық құндылықтарды сіңіру мәселесі ерекше өзектілікке ие болып отыр.

Азаматтық бірегейлік – адамның өзін белгілі бір мемлекетпен, қоғаммен, ұлтпен байланысты сезінуі, ел тағдырына жауапкершілікпен қарауы. Бұл ұғым тек құқықтық мәртебемен ғана емес, сонымен қатар рухани, мәдени, тарихи құндылықтарды терең сезінумен өлшенеді [1, б. 55].

Қазақстан жағдайында азаматтық бірегейлік көп этносты қоғамда ерекше маңызға ие. Елдегі бейбітшілік пен келісім – ортақ құндылықтарға негізделген азаматтық сананың нәтижесі. Сондықтан жастарды өз елінің тарихын, тілін, мәдениетін құрметтеуге тәрбиелеу – азаматтық бірегейлікті қалыптастырудың басты алғышарты.

Елімізді жаңа технологияға жоғары дәрежеде бейімдеу – Цифрлы Қазақстан. Басқа елдермен тәжірибе алмаса отырып, елді жаңғырту – Конфессияаралық келісім. Ұлттық құндылықтарды жаңғырту – прагматизм. Осының барлығын тәуелсіз ел жастарының бойына дарыту – инновациялық білім. Осы жолдарды саралап өтсек, әрбір қазақ жасөспірімдері ой–санасын ұлттық идеяларға толтырып, болашаққа өзіндік мақсат қоя білуге шеберлігі артады. Бәсекелестікке қабілеті ашылып, ел дамуына кішкене болса да нәтижелі үлес қосады. Мәңгілік елдің таңдауы – осы Елбасының жолдауымен қанат жаюы. Осындай тәуелсіз елді бізге мирас етіп қалдырған ата–бабалар мен аға–буындардың үміттерін ақтау – бізге міндет емес пе? Сондықтан, біз ұлы Абай ұрпақтары – Абайша ойланып, Абайша іс–әрекет етуіміз керек. Бөгенбайдай батыр атамыздың күш–жігерін бойға сіңіріп, би–шешендеріміздің алғырлығын үлгі етіп, Тәукедей хандарымыздың сындарлы саясаттарын есте сақтап, Ахметтей атамыздың білімділігін шыңдап, елбасының бастауымен алға нық қадам басуға мүдделіміз. Осындай игі жақсылықтардың ұрпақтарының қолынан барлығы келеді деген сенім мол. Қараңғылықтың көлеңке өрмелеп шығып күн болуға лайық қазақ жастары – ел дамуының келесі сатыларына дайын болуы қажет. Ол үшін ізденімпаздық пен тура талап жастар бойынан көрініс тауып, жаһандық даму кезеңінің өзгерістеріне төтеп беретіндей біртұтас халық керек–ті. Елбасымыздың түрлі халыққа жолдауларын көріп–білген бала өзіндік мақсат айқындап түйері анық. Еліміздің басқа мемлекеттерден өзге ерекшелігін айқындау – ұлттық кодты сақтау [2, б. 39].

Қазақты қазақ деп тану үшін арнайы сөзге тиек, ойға қонымды болатын ерекшелік қажет. Біздің ерекшелігіміз бен құндылықтарымыз жоқ емес, әрине көп. Біздің дәстүрлеріміз, ой–санамыз, ежелгі тұрмыс тіршіліктеріміз – барлығы біздің

құндылықтарымыз. Жасөспірімдерге керекті, ой ұшқырлығын шыңдайтын ойын түрлері де жаңа заманға сай өзгеріске дайын болуы қажет. Қазіргі сәтте тоғызқұмалақ, асық сынды ойындар жастар арасында дамуда. Бірақта, ұмыт қалғандары қаншама. Сол ойындарды жаңғырту үшін жаңа инновациялық білімде көрініс тапса, нұр үстіне нұр болар еді. Біздің бабаларымыз өте дана кісілер болғанын білеміз. Сол кісілер осы ойындармен сусындап өсті. Дұрысын ойға түйіп, жаманынан сабақ алатын бабалардың ұрпақтары да сол дәрежеде өрмен қарай қадам жасауы қажет. Сол ойындарды біздің қазақ жастарының санасына сіңіре отырып, одан жаңа ұрпақ тәлім–тәрбие алып, шет елдердің мағынасыз әрі зиянды ойындарын ойнамай, өз ойындарымызды жаңғыртсақ – бұл біз үшін үлкен жетістік [2, б. 3].

Патриотизм – Отанға деген сүйіспеншілік, елдің өткені мен бүгінге құрмет, болашағына жауапкершілікпен қарау. Патриоттық тәрбие отбасынан басталып, мектепте, қоғамда жалғасуы тиіс үздіксіз процесс. Қазақ халқының ғасырлар бойы қалыптасқан салт–дәстүрлері, әдет–ғұрыптары, ұлттық ойындары мен ауыз әдебиеті – жас ұрпақты патриоттық рухта тәрбиелеудің сарқылмас қазынасы. Батырлар жыры, билердің шешендік сөздері, ақын–жыраулардың мұрасы – елдік пен ерліктің, бірлік пен намыстың үлгісі. Жастар бойына осы құндылықтарды сіңіру арқылы олардың ой–санасын ұлттық идеялармен байытып, ел дамуына үлес қосатын саналы азамат қалыптастыруға болады. Ұлттық құндылықтарды жаңғырту – патриоттық тәрбиенің негізі

Ұлттық құндылықтарды сақтау мен жаңғырту – рухани тәуелсіздіктің басты шарты. Дәстүр мен заманауи жаңашылдықты үйлестіру арқылы ғана ұлттық болмысты жоғалтпай, дамыған елдер қатарына қосылуға болады. Мысалы, қазақтың ұлттық ойындары (тоғызқұмалақ, асық ату, көкпар), қолөнері, тұрмыстық бұйымдары тек өткеннің қалдығы емес, тәрбиелік мәні зор мәдени мұра. Оларды қазіргі заман талаптарына сай жаңғыртып, білім беру мен тәрбие жүйесіне енгізу – жастардың ұлттық сана–сезімін арттырудың тиімді жолы. Сонымен қатар, ұлттық құндылықтарды цифрлық технологиялармен ұштастыру (электронды бесік жыры, виртуалды музейлер, білім беру платформалары) жас ұрпақтың қызығушылығын арттырып, патриоттық тәрбиені жаңа деңгейге көтереді.

Ұлттық мемлекет құрудың басты талабы – қазіргі жастардың ұлтына адал азаматтық бірегейлігін қалыптастырудың міндеттерін көбіне студенттер қауымдас–тығындағы жекелеген белсенді жастар ғана атқарып жүр. Басым бөлігі «көп айтса болдыға» (Абай) көніп, көп соңынан еріп жүре берер тобырдай көрінеді. Сол бетке ұстар көшбасшылардың көпшілігі қоғамдық жұмыстар бойынша түрлі акцияларға және жарыстарға қатысуымен ғана шектеліп жүр. Ал бұл ұлттық мемлекет құру үшін қажетті жастардың ұлтқа адал азаматтық бірегейлігін қалыптастыру мәселесін түбегейлі шеше алмақ емес. Бұл келелі мәселе қоғам алдында әлі де ашық күйде тұр деуіміз сондықтан. Қазақ халқының ұлттық бірегейлігін құрайтын факторлардың негізгісі – мәдени–рухани құндылық, төлтума тіліміз. Ата тіліміздің құдіреттілігін төл рухани құндылықтардан, мәдени мұраларымыздың дүниетанымдық сипатынан көреміз. Қазақ халқының рухани болмысы тарихи және әлеуметтік дамудың ұзақ жолында қалыптасқан тұтас жүйе ретінде сипатталады. Ұлттың дүниетанымы, өмірлік ұстанымдары мен құндылықтары ғасырлар бойы жинақталған рухани тәжірибенің нәтижесі болып табылады. Осы тұрғыдан алғанда, қазіргі қоғамдағы ұлттық бірегейлік пен жасампаздық идеялары тарихи дәстүрмен сабақтас болуы заңды құбылыс. Өйткені өткен мен бүгіннің арасындағы рухани байланыс үзілген жағдайда

ұлттың болашағы да әлсірейді. Қазақ қоғамының рухани негізін салт–дәстүр, әдет–ғұрып, тіл, дін және мәдени мұра құрайды. Бұл құндылықтар халықтың ішкі тұтастығын сақтап қана қоймай, Отанға деген сүйіспеншілік пен елге адал қызмет ету сияқты патриоттық қасиеттердің қалыптасуына ықпал етті. Көшпелі өмір салты жағдайында қалыптасқан еркіндік рухы, туған жерді қорғау, ел бірлігін сақтау идеялары қазақ халқының санасында терең орнықты. Осындай рухани негіздер ұрпақтан ұрпаққа беріліп, ұлттық болмыстың ажырамас бөлігіне айналды [3, б. 52].

Патриоттық құндылықтар қазақ халқының тарихи жадында ерекше орын алады. Батырлар жыры, тарихи дастандар мен аңыздарда елін қорғаған ерлердің ерлігі, халыққа адал қызмет еткен тұлғалардың өнегесі кеңінен насихатталған. Бұл мұра жас ұрпақты отансүйгіштікке, батылдыққа, жауапкершілікке тәрбиелеудің маңызды құралы болды. Елін, жерін қорғау – тек әскери міндет емес, рухани борыш ретінде қабылданды. Осы түсінік ұлттық сананың қалыптасуында шешуші рөл атқарды.

Ұлттық бірегейлік – адамның өзін белгілі бір мемлекетпен, халықпен байланысты сезінуі. Ал патриотизм осы сезімді нақты іс–әрекет арқылы таныту болып табылады. Мемлекеттік тілді құрметтеу, ұлттық рәміздерді қастерлеу, ел тарихын білу – азаматтық жауапкершіліктің негізгі көріністері. Қазақ тілі халықтың рухани жадын сақтаушы құрал ретінде ұлттық бірегейліктің өзегіне айналды. Сондықтан тілді меңгеру мен дамыту әрбір азаматтың патриоттық міндеті деп қарастыру орынды.

Қазіргі кезеңде жасампаздық ұғымы қоғамның дамуы мен жаңаруын білдіреді. Дегенмен жасампаздық тек материалдық жетістікпен шектелмеуі тиіс. Ол рухани кемелденумен, ұлттық сана мен патриоттық құндылықтардың нығаюымен ұштасқанда ғана мағыналы болады. Тарихи тәжірибе көрсеткендей, ұлттық негізге сүйенбеген жаңғыру ұзақ мерзімді нәтиже бермейді. Сондықтан инновация мен дәстүрді үйлестіру – бүгінгі қоғам үшін маңызды бағыт [4, б. 84].

Патриоттық құндылықтарды қалыптастыруда білім беру жүйесінің орны ерекше. Мектеп пен жоғары оқу орындарында жастарға ұлттық тарих пен мәдениетті терең таныту арқылы олардың бойында елге деген мақтаныш сезімі қалыптасады. Тарихи тұлғалардың өмір жолын үлгі ету, тәуелсіздік жолындағы күресті түсіндіру жастардың азаматтық санасын күшейтеді. Мұндай тәрбие жас ұрпақты ел болашағына бейжай қарамауға, қоғамдық өмірге белсенді араласуға жетелейді. Жаһандану жағдайында ұлттық және патриоттық құндылықтарды сақтау күрделі міндетке айналып отыр. Ақпараттық кеңістіктің ашықтығы түрлі мәдени ықпалдардың күшеюіне әкелді. Бұл үрдіс бір жағынан жаңа мүмкіндіктер ашса, екінші жағынан ұлттық болмыстың әлсіреу қаупін тудырады. Осындай жағдайда рухани иммунитет қалыптастыру қажет. Бұл иммунитет туған жерге сүйіспеншілік, халықтың мәдени мұрасына құрмет, ел тағдырына жауапкершілік сезімі арқылы орнығады. Қазақ халқының рухани дүниесінде дін мен дәстүрдің үйлесімі де патриоттық тәрбиенің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Ислам діні арқылы орныққан адамгершілік қағидалар қазақтың салт–дәстүрімен үндесіп, қоғамдағы әділдік пен ынтымақты нығайтты. Бұл құндылықтар елге адал қызмет ету, қоғам мүддесін жоғары қою сияқты патриоттық ұстанымдарды қалыптастырды [5, б. 21].

Патриотизм бейбіт өмірде де нақты әрекеттер арқылы көрініс табады. Өз кәсібін адал атқару, ел дамуына үлес қосу, әлеуметтік жауапкершілікті сезіну – шынайы патриотизмнің белгісі. Жастарды еңбекқорлыққа, білімге ұмтылуға, кәсіби

4 СЕКЦИЯ

ФОРМИРОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ И ПАТРИОТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ ЛИЧНОСТИ: ПРОБЛЕМЫ И ОПЫТ АЗАМАТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІКТІ ЖӘНЕ ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫҢ ПАТРИОТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ: МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕ

біліктілікті арттыруға тәрбиелеу арқылы жасампаз қоғам құруға болады. Мұндай қоғамда әрбір азамат елдің дамуына өзіндік үлес қосуды басты мақсат етеді.

Қорытындылай келе, қазақ халқының рухани болмысы тарихи–әлеуметтік даму барысында қалыптасқан тұтас жүйе болып табылады. Ұлттық бірегейлік, жасампаздық және патриоттық құндылықтар өзара тығыз байланыста дамуы тиіс. Тарихи дәстүрге сүйене отырып, елге адал, жауапкершілігі жоғары, рухы мықты ұрпақ тәрбиелеу – тәуелсіз Қазақстанның болашағын айқындайтын негізгі фактор. Ұлттың рухани негізі берік болғанда ғана мемлекет тұрақты дамып, әлемдік кеңістікте өз орнын таба алады.

Әдебиеттер тізімі:

1. «Қазақстан–2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы 14 желтоқсан 2012 жыл. – Астана, 2012. URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1200002050> (қаралған күні: 06.01.2026)
2. Мәңгілік Ел – Қазақстанның ұлттық идеясы және мемлекеттік идеологиясы // Егемен Қазақстан. – 2014. URL: <https://egemen.kz/article/28539-qasym-zhomart-toqaev-manhgilik-el-%E2%80%93-qazaqstannynh-ulattyq-ideyasy-dgane-memleke> (қаралған күні: 06.01.2026)
3. Шаукенова, З. К., Дунаев, В. Ю. Идеологическое конструирование в Республике Казахстан: вехи эволюции и траектории развития в контексте «Казахстан –2050». – Алматы, 2013. – 438 с.
4. Әбішев, Қ., Жетпісбаева, М. С., Қойгелдиев, М. Қ. Мұстафа Шоқайдың әлеуметтік философиясы. – Алматы, 2011. – 170 б.
5. Сыздықов, С. Ұлы дала елі тәуелсіздік идеяларының тарихи сабақтастығы // Қазақстан тану ғылыми журналы. – 2023. – №1 – Б. 21–24

УДК 372.882

РОЛЬ УРОКОВ ЛИТЕРАТУРЫ В ФОРМИРОВАНИИ ГРАЖДАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ И ПАТРИОТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЯХ ШКОЛЬНИКОВ

Шакина Инна Михайловна,

учитель русского языка и литературы, педагог–исследователь,
КГУ «Школа – гимназия №3 отдела образования города Костаная»
Управления образования Костанайской области,
г. Костанай, Казахстан

Аннотация

Статья посвящена роли уроков литературы в формировании гражданской идентичности и патриотических ценностей школьников. Рассматриваются различные формы учебных заданий, такие как сочинение–рассуждение, таблицы, сравнительный анализ и творческие проекты, позволяющие учащимся осмыслить исторический опыт и моральный выбор героев. Приводятся примеры из произведений Л. Н. Толстого, М. Ю. Лермонтова, А. С. Пушкина, М. А. Шолохова, А. Т. Твардовского и других авторов. Автор подчеркивает педагогическую значимость литературы в воспитании гражданской позиции и патриотических ценностей.

Ключевые слова: литература, гражданская идентичность, патриотизм, уроки, школьники, художественные произведения, задания.

Аңдатпа

Мақала әдебиет сабақтарының оқушылардың азаматтық өзіндік сөйкестігі мен патриоттық құндылықтарын қалыптастырудағы рөлін қарастырады. Әртүрлі оқу тапсырмалары, мысалы, шығарма–жаттығулар, кестелер, салыстырмалы талдау және шығармашылық жобалар, оқушыларға тарихи тәжірибені және кейіпкерлердің моральдық таңдауын түсінуге

АЗАМАТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІКТІ ЖӘНЕ ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫҢ ПАТРИОТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ: МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ТӘЖІРІБЕ

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

4 СЕКЦИЯ

ФОРМИРОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ И ПАТРИОТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ ЛИЧНОСТИ: ПРОБЛЕМЫ И ОПЫТ

Абиева Айнура Сералеевна, Смаглий Татьяна Ивановна	<i>Внутренние ресурсы личности как фактор психологической безопасности старшеклассников</i>	2124
Азаров Данил Станиславович, Демисенова Шнар Сапаровна	<i>Проблема эмоционального выгорания у будущих педагогов и пути ее решения в образовательной среде вуза</i>	2128
Айтпаева Алия Богдановна, Тогусаева Ажаргуль Казийкановна	<i>Қазіргі мектептегі азаматтық–патриоттық тәрбиенің маңызы</i>	2133
Аманкелді Аяжан, Султанбекова Жадыра Хамитбековна	<i>Дүниетану пәні арқылы бастауыш сынып оқушыларының патриоттық құндылықтарын қалыптастырудың жолдары</i>	2137
Аманова Жаңыл Жарылкагановна	<i>Абай мұрасы – жастар тәрбиесінің рухани негізі</i>	2141
Арыстан Нұралы Нұрланұлы, Калиева Жанар Шалахановна	<i>Мектеп оқушыларында азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды қалыптастырудағы ұлттық сананың рөлі</i>	2144
Асанова Карлыгаш Илиукеновна, Сарина Арайлым Амантаевна	<i>Патриотты қалай тәрбиелейміз: мұғалімдерге 10 кеңес</i>	2149
Ахметбекова Зауре Далихатовна	<i>Развитие толерантности в рамках программы «Адал азамат» как основа гражданской идентичности</i>	2153
Байкужаев Рыскелды Дулатович, Семашко Анна Александровна	<i>Инновационные подходы к формированию патриотизма и гражданской ответственности у школьников в условиях цифровой трансформации образования</i>	2157

Бакен Инабат Есенқызы, Усакбаева Гульжанат Сапаровна	<i>Жобалау қызметі арқылы білім алушылардың азаматтық бірегейлігін қалыптастыру тәжірибесі</i>	2160
Балжанова Айгуль Магжановна	<i>Ценностные ориентиры патриотического воспитания личности</i>	2163
Батыр АйымСайлақызы, Байжанова Сауле Аскарбековна	<i>Лэпбук как средство ознакомления с родным краем детей 4–5 лет</i>	2167
Безаубекова Алмагул Даненовна, Дускеева Камилла Бергентаевна	<i>Ыбырай Алтынсарин шығармаларын оқытуда адамгершілікке тәрбиелеу</i>	2171
Бектурганова Римма Чингизовна	<i>Мотивациякисследовательскойиинновационной деятельности как фактор профессионального становления будущего педагога</i>	2177
Гербут Елена Анатольевна	<i>Роль искусственного интеллекта в формировании гражданской идентичности и сохранении национальных культур</i>	2188
Дерендяева Мария Витальевна, Естигнеева Дарья Николаевна	<i>Игра как инструмент воспитания гражданских качеств: сюжетно–ролевые и настольные игры о Родине</i>	2192
Дуйсбаева Гулдерай Серикқызы	<i>Трансформация нравственно–культурных ценностей в условиях глобализации: казахстанский контекст</i>	2195
Еслямгалиева Зоя Сейсембаевна	<i>Психолого–педагогические аспекты формирования гражданской ответственности и патриотизма на разных возрастных этапах обучения: из опыта работы</i>	2200
Жармаганбетова Жаңагүл Рахымжанқызы	<i>Музыкалық тәрбие беруде домбыра аспабының маңызы</i>	2206
Зулпқарова Турсынай Нурболатовна	<i>Әлем тарихындағы саяси және рухани көшбасшылық: билік, заң және қоғам дамуы</i>	2211
Изтелеуова Айгерим Кажмукановна	<i>Білім беру жүйесінде ұлттық құндылықтарды қалыптастырудың маңызы</i>	2217

Казиева Айгүль Айтқожиновна	<i>Қазіргі мектептегі азаматтық тәрбие жүйесіндегі қазақ ағартушылары мұрасының маңызы</i>	2221
Кайырбекова Меруерт Кадырхановна	<i>Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық идеялары контекстіндегі заманауи оқушының құндылықтар жүйесін қалыптастыру</i>	2224
Калиниченко Оксана Викторовна, Назмутдинов Ризабек Агзамович	<i>Формирование гражданской идентичности молодежи</i>	2228
Касенова Норгүль Шакировна, Серикбаева Роза Назымовна	<i>Бастауыш сынып оқушыларында патриоттық тәрбиені сыныптан тыс жұмыстар арқылы қалыптастыру</i>	2232
Кишкімбаева Замира Болатбековна, Шалгимбекова Кенжегүль Сапышевна	<i>Психолого–педагогические условия формирования ответственного поведения подростков в школьной воспитательной среде</i>	2238
Ковальчук Инесса Николаевна, Иваненко Лариса Анатольевна	<i>Системный подход к профессиональному воспитанию будущего учителя</i>	2244
Кривчикова Анастасия Владиславовна, Дорош Наталья Леонардовна	<i>Роль воспитательной работы в формировании творческой молодежи на факультете искусств и дизайна</i>	2249
Кусаинова Тамаша Бахитжановна, Абилова Кенжегүль Укаповна	<i>Қазақ тілі сабақтары арқылы оқушылардың азаматтық бірегейлігін қалыптастырудың педагогикалық мүмкіндіктері</i>	2252
Лихорад Оксана Ивановна	<i>Развитие патриотической культуры у студентов педагогических специальностей: трудности и пути решения</i>	2258
Маркина Зейнеп Бакитжановна	<i>«Туған жер–алтын бесігім» бағдарламасының шәкірт бойына құндылықтарды қалыптастырудағы рөлі</i>	2262
Нуржанова Жанат Турсынбаевна, Якупова Нургул Адильхановна	<i>Білім берудегі тәрбие мен оқытудың негіздерінде жеке тұлғаның патриоттық құндылықтарын қалыптастыру</i>	2267

Нуркина Тамара Чайзатовна	<i>Творчество Ибрая Алтынсарина как воплощение идей народной педагогики в воспитании патриотизма и гражданской идентичности в системе начального образования</i>	2270
Орақова Амангүл Шахарбековна, Батталова Бегімай Бекмұратқызы	<i>Көркем еңбек пәнінің ұлттық мәдени мұрамен байланысы: тәрбиелік әлеуеті мен құндылықтық бағыттары</i>	2275
Прасолова Ольга Евгеньевна	<i>Чтение на каникулах как эффективное средство формирования гражданской идентичности младших школьников</i>	2280
Рахимжанова Рыскул Дуанбековна	<i>Цифрлық білім ресурстарын қолдану арқылы өзге тілді оқушыларды патриоттық құндылықтарға баулу</i>	2284
Сайлаухан Абылай Беркінұлы, Мамбетов Жолдасбек Ормаханұлы	<i>Бақсылық дәстүр және оның қазақ әдебиетінде бейнеленуі</i>	2289
Сафарян Лариса Викторовна, Черноус Ольга Анатольевна	<i>Формирование основ гражданской идентичности и патриотических ценностей у детей 3–х в условиях дошкольной организации на основе программы «Адал азамат»</i>	2295
Серікбай Оспанов, Мырзағалиева Күлзада Мешитбаевна	<i>Ыбырай Алтынсарин еңбектерінің замандастарына, кейінгі ұрпаққа әсері</i>	2298
Серикова Айнагуль Аргынтаевна, Сагиева Аружан Мейрамбекқызы	<i>Генеративті жасанды интеллект арқылы математика сабағында ұлттық мазмұнды модельдеу</i>	2303
Сигида Дарья Андреевна	<i>Ценности, мотивы и ориентации личности в системе управления</i>	2308
Смоляная Марина Николаевна	<i>Формирование модели «Адал азамат» в современной школе</i>	2311
Solomakha Anastasia Dmitrievna	<i>Methodology for forming digital civil literacy among teenagers</i>	2318
Султанова Айкерим Малшыбаевна	<i>Азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды қалыптастырудың педагогикалық мәселелері</i>	2321

Сүлеймен Диас Мәлікұлы, Смаглий Татьяна Ивановна	<i>Проблема социального самочувствия в психолого–педагогической литературе</i>	2325
Темірбаева Гүлсім Сәруарқызы	<i>Қазақстан тарихы сабағында азаматтық бірегейлікті дамыту жолдары</i>	2330
Толегенова Шолпан Толегеновна	<i>Роль организаций образования в формировании активной гражданской позиции и патриотизма</i>	2335
Туболец Светлана Григорьевна, Щепеткова Наталья Владимировна	<i>Формирование национальных ценностей в образовательном процессе начальной школы</i>	2338
Умарова Бибигуль Ахметкалиевна, Хасенова Мадина Маратовна	<i>Жаһандану жағдайында жеке тұлғаның азаматтық бірегейлігін қалыптастыру мәселелері (бастауыш мектептегі білім беру мысалында)</i>	2343
Успанова Жұлдыз Айтжановна	<i>Азаматтық бірегейлік – болашақ қоғамның тірегі</i>	2347
Утесова Гүлжан Көшербайқызы, Романкулова Айгул Оразаухановна	<i>Азаматтық бірегейлік пен отансүйгіштік: жастар тәрбиесіндегі өзекті мәселелер</i>	2350
Шакина Инна Михайловна	<i>Роль уроков литературы в формировании гражданской идентичности и патриотических ценностях школьников</i>	2354
Шалгимбеков Айбек Батырханович, Ковальчук Наталья Васильевна	<i>Интеграция ценностей «Адал азамат» в содержание уроков истории</i>	2359
<i>Резолюциясы / Резолюция.....</i>		2363
<i>Содержание пленарных докладов / Пленарлық баяндамалар мазмұны.....</i>		2371
<i>Содержание 1 секции / 1 секция мазмұны</i>		2372
<i>Содержание 2 секции / 2 секция мазмұны</i>		2394
<i>Содержание 3 секции / 3 секция мазмұны</i>		2400
<i>Содержание 4 секции / 4 секция мазмұны</i>		2413

**«БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІНДЕГІ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР:
ЖАҢА ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ТИІМДІ ШЕШІМДЕР» атты
АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ–ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ
МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ
«ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ:
НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И ЭФФЕКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ»**

Материалдар жинағын
Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай
өңірлік университеті
Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық
институтының
педагогика, психология және арнайы білім
беру кафедрасында теріліп, беттелді

Компьютерлік беттеу:
Жетписбаева А.А.

Мекен-жай:
110000, Қостанай қ., Байтұрсынов көш. 47
(Пединститут ғимараты, Тәуелсіздік к-сі
118, 626 каб.)
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (ішкі 120).

Пішімі 60*84/18.
Көлемі 151 б.т.
Электронды нұсқасы университеттің
ksu.edu.kz сайтында орналастырылған
сәуір, 2026 жыл

Сборник материалов набран и сверстан
кафедрой педагогики, психологии и
специального образования
педагогического института
им. У.Султангазина
Костанайского регионального
университета им. Ахмет Байтұрсынұлы

Компьютерная верстка:
Жетписбаева А.А.

Адрес:
110000, г. Костанай, ул. Байтұрсынова 47
(корпус Пединститута, ул.Тәуелсіздік
118, каб. 626).
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (вн.120)

Формат 60*84/18.
Объем 151 п.л.
Электронный вариант размещен на сайте
университета ksu.edu.kz
апрель 2026 год

